

PROSTRIEDKY Z PLÁNU OBNOVY A ODOLNOSTI ČERPÁ NAJRYCHLEJŠIE FRANCÚZSKO

Ku koncu roka 2024 získalo najvyšší podiel financií (granty a úvery) z plánu obnovy a odolnosti Francúzsko (77 %). Slovensku zatiaľ Európska komisia (EK) poslala 54 % vyčlenených zdrojov, čo nás radí na piatu priečku v EÚ.

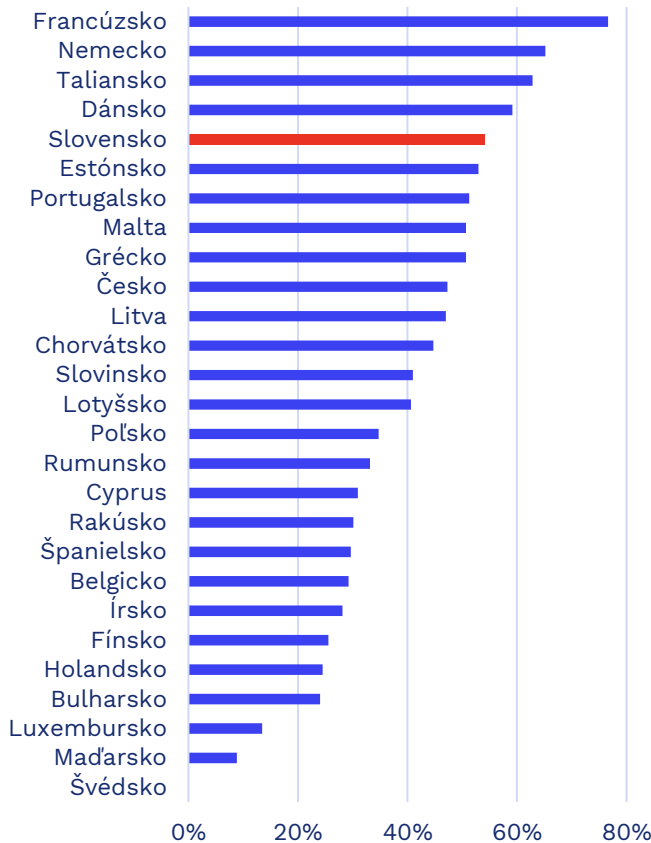
- V tempe čerpania je Slovensko zatiaľ najrýchlejšie vo V4. Vyplýva to z prepočtu ISA na základe dát EK. Slovensko splnilo 32 % mílnikov a cieľov, vďaka čomu získalo 3,5 z celkovej alokácie 6,4 miliardy eur. Komisia zatiaľ členským štátom vyplatila 306 miliárd eur, teda 47 % z celkovo 650 miliárd.
- Vyše polovica štátov získala menej ako 50 % zdrojov. Napríklad Švédsko zatiaľ peniaze nečerpalo (Graf 1). Vzťah medzi prijatými platbami a splnenými mílnikmi a cieľmi sa naprieč členskými štátmi líši. Každý si stanovil vlastný plán čerpania financií.
- Podľa Európskeho dvora audítorov (EDA) štáty čoraz častejšie meškajú so žiadosťami o platbu. Pri prvej platbe načas predložili 56 % žiadostí (18 z 32), pri druhej 27 % (8 z 30) a pri tretej len 9,5 % (2 z 21).
- Oneskorenie žiadostí najčastejšie spôsobujú zmeny vonkajších okolností (81 %), podcenenie času na implementáciu (77 %) a verejné obstarávanie (54 %). Podľa EDA implementáciu spomaľujú nedostatky v sledovaní výdavkov a zložité kontrolné mechanizmy.

SLOVENSKO SA DOSTALO NA DRUHÚ NAJNIŽŠIU CENOVÚ ÚROVEŇ KUPOVANÝCH POTRAVIN V EÚ

Eurostat pre Slovensko prepočítal ceny kupovaných potravín podľa novej metodiky, ktorá zohľadňuje okrem iného aj akciové ceny. Kým podľa starej metodiky bola cenová hladina v roku 2023 na úrovni 102 % priemeru EÚ, podľa novej klesla na 82 %. Slovensko tak malo druhé najlacnejšie kupované potraviny v EÚ po Rumunsku (Graf 2).

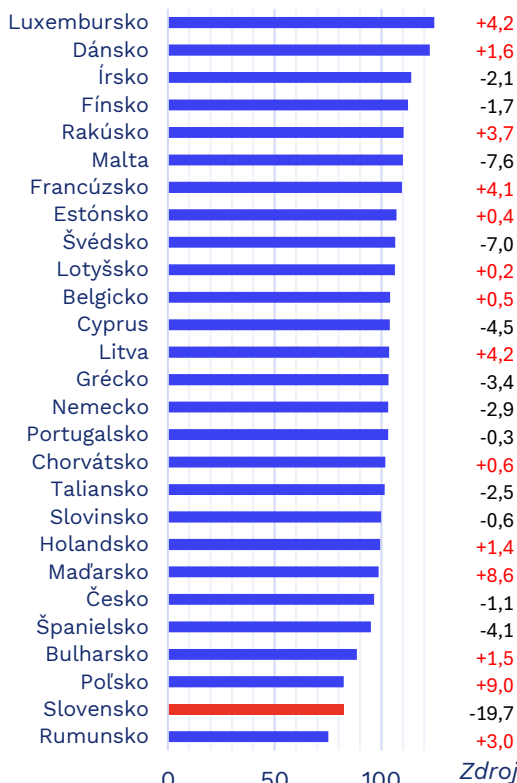
- Novú metodiku ešte nepoužívajú všetci, čo môže porovnanie skresľovať. S určitosťou vieme, že ju už uplatňuje Poľsko, Česko, Švédsko či Francúzsko.
- Metodika „Data scanner“ monitoruje ceny potravín oveľa presnejšie a vo väčšej miere zohľadňuje zľavy v obchodoch. Veľké objemy akciových tovarov majú výrazný podiel na znížení ich cien. Tento faktor v starej metodike nebol zohľadnený.
- V roku 2023 medziročne najviac stúpila cenová úroveň kupovaných potravín Poliakom, zo 73,4 % na 82,4 %. Naopak, najviac klesla Slovensku zo 102 % na 82 %, výraznejšie klesla aj Švédsku zo 113,5 % na 106,5 %. Najvyššia cenová úroveň potravín v roku 2023 bola v Luxembursku (124,7 %).
- Výdavky domácností na potraviny sú na Slovensku vyššie (18,3 %) ako priemer EÚ (13,6 %). V závere vlaňajška tiež bola potravinová inflácia na Slovensku najvyššia vo V4 (4,7 % v novembri).

Graf 1: Podiel vyplatených platieb v rámci plánu obnovy a odolnosti ku koncu roka 2024 (v %)

Zdroj: ISA podľa dát Európskej komisie

Graf 2: Cenová hladina potravín v roku 2023 (100=priemer EÚ), medziročný vývoj (%)

Zdroj: Eurostat

SLOVENSKO MÁ ŠIESTY NAJNIŽŠÍ PODIEL ĽUDÍ PRACUJÚCICH NA DOBU URČITÚ V EÚ

Na Slovensku pracovalo v roku 2023 na dobu určitú 3,6 % zamestnaných ľudí, v EÚ je priemer 11,6 %. Takmer polovica ľudí pracujúcich na dobu určitú na Slovensku to odôvodnila tým, že si nedokáže nájsť prácu na dobu neurčitú (Eurostat).

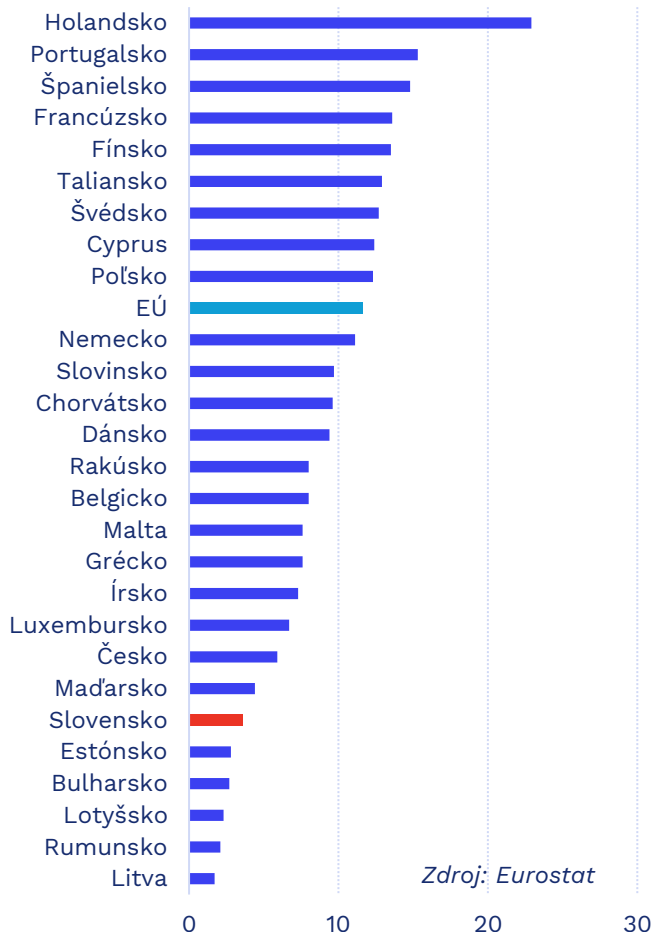
- Spomedzi okolitých štátov najvyšší podiel ľudí pracuje na dobu určitú v Poľsku (12,3 %), nasleduje Rakúsko (8 %), Česko (5,9 %) a Maďarsko (4,4 %). V EÚ má najvyšší podiel Holandsko 22,9 % (Graf 3).
- Na dobu určitú pracujú najmä mladí ľudia popri vysokej škole, alebo ak nemajú dost skúseností na získanie práce na dobu neurčitú. Na Slovensku pracovalo 21,6 % mladých vo veku 15-24 rokov na dobu určitú. Priemer EÚ je 45,6 %. S vekom tento podiel výrazne klesá. Vo veku 25-54 rokov ich bolo na Slovensku 2,9 % a vo veku 55-64 rokov 2,3 %.
- Na Slovensku na dobu určitú najčastejšie pracujú ľudia v službách a obchode (25,8 %), pomocní a nekvalifikovaní pracovníci (23,4 %) a operátori strojov a zariadení (12,6 %). Čoraz populárnejšia je aj medzi špecialistami. Kým v roku 2014 tvorili 2,7 %, v roku 2023 to bolo 11 %. V EÚ sú špecialisti najväčšou skupinou pracujúcich na dobu určitú (21 %).

SLOVENSKO PATRÍ K LÍDROM EÚ V ZNIŽOVANÍ SPOTREBY ENERGIÍ

Konečná spotreba energií na Slovensku v roku 2023 medziročne klesla takmer o 6 %. Tempo poklesu bolo štvrté najvyššie v EÚ a dvojnásobne prevýšilo európsky priemer.

- Jedným z hlavných cieľov európskej klimatickej politiky je zvýšenie energetickej efektívnosti. Do roku 2030 by mala celková spotreba energií v EÚ v porovnaní s pôvodnými odhadmi z roku 2020 klesnúť minimálne o 11,7 %.
- Pre štruktúru slovenského hospodárstva je splnenie cieľa veľkou výzvou. V ostatných dvoch rokoch Slovensko napreduje rýchlejšie ako priemer EÚ.
- V rokoch 2022 a 2023 konečná spotreba energií na Slovensku klesla medziročne o 5,74 % a 5,78 %. Podobné hodnoty dosiahli aj okolité štáty. Priemer EÚ v týchto rokoch bol 2,74 % a 2,97 % (Graf 4).
- Pokles konečnej spotreby energií vyšší ako 5 % v roku 2023 zaznamenali Maďarsko, Estónsko, Česko, Slovensko, Slovinsko a Nemecko.
- Cieľom energetickej politiky EÚ nie je utlmiť ekonomickú aktivitu. V prípade Slovenska HDP napriek zníženiu spotreby energií v rokoch 2022 a 2023 vzrástol o 0,4 % a 1,4 % (Eurostat). V EÚ rast HDP dosiahol v uvedených rokoch 3,5 % a 0,4 %.

Graf 3: Podiel zamestnaných ľudí vo veku 15-64 rokov pracujúcich na dobu určitú v 2023 (%)

Graf 4: Medziročná zmena konečnej spotreby energií v rokoch 2020-2023 (v %)

